

CONCLUSIE

---

1. Schuldenproblematiek

Onderzoek wijst uit dat meer en meer gezinnen terecht komen in een situatie van overmatige schuldenlast. De oorzaken van deze evolutie zijn divers van aard. De meest voorkomende oorzaken zijn overbestedingsgedrag, tekort aan administratieve vaardigheden, een te laag of onregelmatig inkomen en ziekte.

Het is duidelijk dat steeds meer mensen beroep dienen te doen op schuldhulpverlening. Dat betekent extra inspanningen op het terrein om elk dossier met de nodige zorg te behandelen.

Vaak is het zo dat mensen zeer lang wachten om hulp te zoeken voor hun schulden. Dit maakt de dossiers dan ook complexer en vraagt dit om een meer ingrijpende aanpak.

Nood aan preventie

Deze tendens geeft de nood aan preventieve maatregelen aan. Daarbij is het belangrijk om rekening te houden met de aspecten die de acties efficiënt maken. Eén eerste stap is de afbakening van de doelgroep. Om een eerste aanzet te geven naar een sterk preventief beleid op het gebied van schulden, komt in deze nota alvast een overzicht van een aantal doelgroepen aan bod. Deze opdeling is gebaseerd op de praktijkervaringen van medewerkers van erkende instellingen voor schuldbemiddeling binnen Vlaamse OCMW's en CAW's.

Volgende groepen werden onderscheiden in functie van schuldpreventie:

1. Algemene bevolking
2. Allochtone bevolking
3. Alleenstaanden met of zonder kinderen
4. Mensen die eerder een traject in de hulpverlening hebben afgelegd
5. Mensen in (generatie)armoede
6. (Ex)gedetineerden
7. Mensen met een mentale beperking
8. Mensen met een psychische problematiek
9. Nieuw samengestelde gezinnen
10. Gezinnen die met tegenslagen te maken kunnen krijgen
11. Kinderen en jongeren
12. Jongvolwassenen
13. (Ex-)zelfstandigen

Wanneer een preventiebeleid wordt opgesteld naar een doelgroep toe, is het belangrijk dat er een verdere analyse van de risicofactoren, van de sterktes en van de behoeften van deze groep plaatsvindt. Van daaruit kunnen gerichte acties ontwikkeld worden. Bovendien vormt

het een grote meerwaarde wanneer men de doelgroep zelf kan betrekken bij het uitwerken van preventiestrategieën.

Aanbevelingen op verschillende niveaus

Vanuit deze nota kunnen duidelijk een aantal aanbevelingen worden geformuleerd. Deze hebben betrekking op verschillende niveaus. De inzet op verschillende niveaus is dan ook een voorwaarde om een preventiebeleid effectief te maken.

Onderstaande aanbevelingen zijn niet sluitend. Ze vormen een overzicht van de meest dringende actiepunten die volgen uit onderzoek en/of geformuleerd worden door ervaren schuldhulpverleners van erkende instellingen voor schuldbemiddeling.

3.1 Structureel niveau

1. Inzetten op meer wetenschappelijk onderzoek teneinde het preventiebeleid efficiënt te onderbouwen.
2. De consumenten beter beschermen door kredietverlening en agressieve of misleidende reclames en verkoopspraktijken aan banden te leggen.
3. Meer controle op de naleving van de wet door financiële instellingen en andere commerciële instellingen en consequenter en strenger sancties toepassen bij inbreuken.
4. Minimuminkomens en –uitkeringen mee laten evolueren met de stijgende levensduurte.
5. Sector- en bevoegdheidsoverschrijdend werken (onderwijs, welzijn, justitie, consumentenbescherming).
6. Middelen voor schuldhulpverlening toereikend maken om elke cliënt de nodige zorg te bieden.
7. Doorgedreven vormingen en intervisie ontwikkelen voor hulpverleners.
8. Advocaten stimuleren om zich de nodige methodische kennis eigen te maken en toezien op het succesvol verloop van de collectieve schuldenregeling bij advocaten.
9. Krachtadig beleid om basisvoorzieningen (huur, EGW, internet, telefonie) betaalbaar te maken voor iedereen.
10. Structureel investeren in primaire (sensibilisering), secundaire (vroegdetectie en – interventie) en tertiaire preventie (hervalpreventie)
11. Inzetten op administratieve vereenvoudiging.
12. Vroegdetectie en gerichte doorverwijzing bij schuldproblemen in alle sectoren stimuleren.
13. Algemene preventie voeren door sterke bewustmakingscampagnes te ontwikkelen.
14. Opname van financiële educatie in vakgebonden eindtermen.
15. De toegankelijkheid van de taal van financiële documenten verhogen.

3.2 Niveau van de instellingen

1. Permanente opleiding en intervisie voor schuldhulpverleners voorzien.
2. Werken vanuit een gedragen en gekende missie/visie.
3. Hulpverleners motiveren om opleidingen te volgen.

4. Samenwerking met andere organisaties in de uitwerking van preventieve acties (onderwijs, basiseducatie, psychische gezondheidszorg, gevangenen,...)
5. Inzetten op hervulpreventie.

Aandachtspunten

4.1 Samenwerking is nodig

Samenwerking is onontbeerlijk binnen het schuldpreventiebeleid. Concluderend kunnen we stellen dat volgende sectoren zeker dienen betrokken worden:

- Onderwijs
- Bijzondere jeugdzorg
- Jeugdwerk
- Eerstelijnsgezondheidszorg
- Gehandicaptenzorg
- Lokaal beleid
- Justitie
- Uitgaan
- Werk
- Ruime welzijnssector
- Middenveldorganisaties
- Zelfstandigenorganisaties

4.2 Voortbouwen op bestaande projecten

Bij het proces van inventarisatie van bestaand materiaal door het Vlaams Centrum Schuldbeoordeling wordt duidelijk dat er her en der al aan schuldpreventie wordt gedaan. Het gaat om versnipperde acties die de basis kunnen betekenen voor verdere uitbouw. De projectoproep van de Vlaamse Overheid komt alvast tegemoet aan een samenwerking op grotere schaal.

Het is belangrijk dat bij verdere uitbouw van het preventiebeleid eerst aandacht kan gaan naar een verdere uitwerking van de inventaris, met inbegrip van de preventieprojecten die in het kader van deze projectoproep van start gaan. Op die manier kan verder gebouwd worden op de bestaande kennis en materiaal.

4.3 Coördinatie gewenst

Om verdere versnippering tegen te gaan en om het preventiebeleid van bovenaf te ondersteunen naar de diensten toe is een vorm van coördinatie nodig. Het Vlaams Centrum Schuldbeoordeling heeft deze vraag overigens van de instellingen voor schuldbeoordeling gekregen.